

DE RAMPSALIGE MIN.

TREURSPEL Voor Kupido.

HET TWEEDE DEEL.

Miseri nondum tibi finis amoris.

'sGRAVEN-HAGE,

By *Jan Pietersz. van Dam*, Boeckverkooper, in 't Martelaers Boeck. 1661.

Op de Rampſalige Min.

SOo toont na broeders haet d'herſtelde Minnaer
Die om de Twiſt ſijn ſuſter wat verlaet,
En ſoeckt ſijn eer, en mint ſijn vrinden raet.
Wie ſal van dit verſchil noch ſijn de winnaer?
Men pleyt voor 't Hooge Hof om 't ander deel.
De werelt is, en blijft een ſpeeltonneel.

M. S. N.

OPDRACHT
AEN DE
RAMPSALIGE MINNAER.

RAmpsalige, *die door een zee van rampen*
Meer droevenis als soete vreugt geniet,
Is noch u min niet afgemat door't kampen
Nu sy helaes! haer eerste Treurspel siet?
Nu dat de faem de grensen van Europe
Al naken komt, en blaest de tweedracht uyt.
En gy Rampsalige die leeft op hoope
Raeckt gy niet by u hoopeloose bruyt?
Leg af de twist der twistige verschillen
Al heb gy nu elkanderen onteert,
Laet niet het Recht uw eer en goet verspillen,
Als een die redelijck verstant ontbeert.
Nu is het tijt dat gy u gaet vereenen
Door liefde die sich rept aen wederzy.
Een bly-tonneel verwint u droevig weenen,
Nu treur ick noch, nu dat gy treurt met my.

M. S. N.

Inhoudt.

Ilhelmo, na dat hy door 't Raetbesluyt van 't hooge Hof een uytspraeck hadde ontfanghen om op borghtocht uyt te gaen, is na lange hechtenis in vrydom weer herstelt, waer over sijn bloetverwanten, en voornamentlijck sijn Vaders Broeder verstoort zijnde, heeft de saecke ter herte genomen en begeert niet dat hy sijn liefde sal toonen, aen haer wiens Broeder én vrienden hem als een misdadiger hebben verongelijckt; maer Leonore noch even seer beminnende (daer hy geen quaedt konde van hooren) heeft geperst door Broeders haet hem als een party voor haer geslachte vertoont, en na veel vergeefsche bewijsinge van de saeck te bemiddelen, die de onpartijdige hebben aengewent, isser aen wederzijde voorghenomen om haer verschillen voor het hooge Hof te bevorderen.

Het Tonneel begint met sijn herstellinge,
ende eyndight eenige dagen daer na.

PERSONAGIEN.

WILHELMO, jongh Heer. } Minnaers.
HORTENSIO, Rechtgeleerde. } Minnaers.
LEONOORE, jonge Juffer.
MOEDER.
HENRICO, de Broeder.
ALPHONSO, de Neef.
ALETTE, Nicht van Leonoore.
KORNELIO, Kameraet van Wilhelmo.
Rey van jonge Heeren.
De Knecht van Wilhelmo.
SOPHYA, Meyt van Leonoore.

De Rampsalige Min.

HET TWEEDE DEEL.

HET EERSTE BEDRYF.

Kornelio, Rey van jonge Heeren.

Korn. GY Heeren wel te pas van Godt den alverwinnaar
Wensch ick u goeden dag.
Rey. Hoe staat het met de minnaar?
Wat nieuws brengt gy ons mee?
Korn. Nu is het raat besluyt
Geeyndigt voor het Hof, Wilhelmo is'er uyt.
De Maan heeft driemaal om haar korte Hemels booge
Veel trager als sy plag nu onlangs omgetoogen
Voor hem die sat geboeyt in 't beste van de tijt:
Soo heeft haar broeders haat de minnedrift benijt
Die hy betoont. In 't eerst van dese hechtenisse,
Toen kreeg de wraaklust plaats en knaagde sijn gewisse
Tot voorstant van sijn eer, dat hy Henrico swoer
Te wreeken dese smaat, de stierman die het roer
Van susters minnedrift gebracht heeft op de klippen
Van d'overvlugge faam, die siet hem nu ontglippen;
d'Onteerde minnaar breeckt door ys're banden heen
En gaat gelijck hy placht op vrye voeten treên, (ten,
Hy toont noch gunst aen haar, die hem soo gaet verach-
Dat hy om harent wil in boeyens moest vernachten.
O al te groote smaat! ô rampen van de min!
Waar toe hebt gy vervoert een redeloose sin?
Dat hy die sinneloos de gramschap schijnt te kiesen
Van sijn geslacht, eer hy de liefde wil verliesen,
Wiens ingenomen haat verlaat hem sonder reên;
En heeft hem onderdruckt door veel rampsaligheen

Tot nadeel van ſijn eer, de Broeder ondertuſſchen
Die gaet met pleyten voort, ſijn haet is niet te bluſſché,
Maer groeyt noch dagelijcx gelijck een ſmeulent vyer.
Hy neemt de ſaeck ter hert, en toen de uytſpraeck hier
Geſonden was van 't Hof, toen ſmeet hy 't weer in 't
werren,
Gelijck hy is gewoon, om ſoo het ent van verren
Te ſoecken, en door langh vertoeven voor de Raet
Wilhelmo noch een wijl te houden van de ſtraet;
Die liet hy door ſijn drift voor yders oogen blijcken,
Nu komt het hooge Hof ſijn laetſte vonnis ſtrijcken,
Met uytſpraek, datmen hem op borgtocht ſal ontſlaen.
Rey. Hoedanigh is hy uyt ſijn hechtenis gegaen?
Kornel. Gevolght van jonge liên in een gedrangh van
menſchen, (ſchen,
Die door haer blijtſchap hem ſijn lof, en voordeel wen-
De Somer-ſon die dees verloſſingh had vergunt
Op 't midden van den dagh, ſtont in de middelpunt
En ſchoot haer ſtralen neer op hem, die eerſt gevangen
Om min bedrijf, nu weer na 't minnen gaet verlangen.
O onbekende drift! wie of de krachten weet
Der liefde? die in 't hert de ſmert en ſchant vergeet.
Hy gingh voorby de deur van ſijne Ioffers wooningh,
Soo haeſt hy was ontboeyt om haer door dees vertoo-
ningh
Te toonen, dat hy niet wil leven in een ſchijn
Van nijdigheyt, maer wil haer noch gedienſtigh zijn:
Al heeft de Broeder hem geketent in de banden
Van 't al beheerſent Recht, en met de vuylſte ſchanden
Sijn liefde aengedaen, al heeft hy nu een wijl
In tegenſpoet geleeft door Cypris minne-pijl
Gewont, en tot in 't hert geraeckt van hare ſchichten
Sijn ingenome haet moet voor haer weſen ſwichten.
Wiert oyt een ſchepſel op de aerde voortgeteelt,
Dat niet een miſſlagh heeft in 't minneſpel geſpeelt?
Wie iſſer ſoo volmaeckt dat hy ſich kan onthouwen
Van

Van een verstoorenis eer dat hy komt te trouwen?
Heeft hy een fout begaen in woorden, die te ras
Sijn gramschap toonen ging, wie maekt het so van pas?
Hy heeft in hechtenis door het gebruyck van reden
Geoordeelt, en gesien hoe dat hy haer misdeden
Maer niemant meer; ja heeft haer ongeluck beklaegt
In droeve eensaemheyt, en hare min mishaeght.
Hy sagh, en sprack de meyt die hem voor 't huys ont-
moeten,
En heeft haer dit belast. Mejuffer te gaen groeten.
. Wat oorsaeck had sijn drift? heeft hy om harent wil
Dit uytgestroyt?
Korn. O neen, hy sweegh een tijt langh stil,
En hoopte dat hy door de gramschap te verdragen
Een hert verwinnen sou, maer kon hem niet behagen
Wiens redeloose haet hem schelde sonder reên,
Hy had al langh genoegh in dees rampsaligheên
Geleeft, en aengesien hoe dat de Rechtsgeleerde
In Broeders gunste stont, die oock by haer verkeerde,
Dit was sijn swaerste smert die hy niet dragen kon
Van d'eerste stonden aen, toen dese min begon.
d'Ervarentheyt die leert, de Ioffers sijn oock vaerdigh
Wanneer een minnaer komt die hare min is waerdigh,
Dit dacht hy, en de gunst die sy hem toe bewees
Beroofde sijn verstant, en schafte niet als vrees.
Soo dat door minnedrift, en Broeders hevigh schelden
Sijn gramschap wiert geperst d'onnosele te vergelden.
y. Soo is gelijck ghy seght met voordacht dit geschiet.
rn. Ghy vat mijn reden nau, ô neen, in 't minste niet.
Had hy de saeck bedacht, hy had geen quaet gesproken
Noch hem soo schadelijck aen hare eer gewroken,
Sijn oordeel was belet door 't mymeren van de min,
Die hem dus sinneloos ontroofde raet en sin.
Gy weet hoe datmen leeft getroffen door de schichten
Van Kupido, daer voor de red'lijckheyt moet swichten
Die sijne min verfoeyt, hy acht noch niemendal
 Dees

Dees aengedane schant, soo maer haer ongeval
Vergeten wiert, al sou hy sijne vrienden haten,
Hy wil sijn Leonoor in liefde niet verlaten.
Bemintse hem noch wel?
Korn. Mijn Heer men weet dat niet,
Terwijl haar minne-drift in 't alderwaarst verdriet
Geperst door broeders dwang Wilhelmo moet verlatē,
Soo dat haar wedermin sijn gunsten schijnt te haten.
't Gebeurde op een tijdt dat hy haar heeft ontmoet
Kort na sijn hechtenis, en met gewoone groet
Haer eere aengedaen, toen sy niet als voor desen,
Maar in een and're schijn veranderde van wesen,
Een onverwacht gesicht ontstelde haar gelaat,
Dat root van schaamte scheen te gruwen voor de daat:
Sy trock haar oogen af en sloeghse op der aarde
Toen sy Wilhelmo sagh, wiens min sich openbaarde.
Rey. Wat seyt Henrico nu, wijl 't recht hem tegen-loopt?
Korn. Hy is niet wel te vree, maar raast noch, en hy hoopt
Op 't volgende pleydoy, had hy dit konnen stuyten
Hy hadt niet toegestaan de minnaar te ontsluyten,
Soo niet Vrouw Themis door een vast gegronde wet
Van 't opperste gesagh sijn voorneem had belet.
Hy heeft verscheyden maal verlooren voor de Rechter
Sijn saack van ongelijck daer hy om pleyt, maer echter
Verscheyden maal hervat: hoe dit noch loopen sal
Verwachtmen met de tijdt. Ick vrees voor ongeval,
Of meene, dat de bant des huw'lijcks af sal slijten
't Geen sy elkanderen aan wederzy verwijten.

ZANGH.

Kom Paphos blijde Coningin
Tree uyt u parlemoere schelpe,
En wil u droeve minnaers helpen
Verdroncken in de soete min.

Gy die de Gooden doet verlangen

En plaagt met onbekende pijn,
Wy wenschen oock by u te zijn,
Soo gy ons wenschen wilt ontfangen.

Soo neem mijn wensch tot offer aen:
Ick die in minnen sal volherden
Laat ick de minnevreught gewerden,
Soo wert mijn minnelust voldaan.

TEGEN-ZANGH.

O neen, ick volge Bacchus roomers,
En haat de sotte minne-pijn,
Ick wil niet soo gebonden zijn,
De minnaers zijn maer rechte dromers.

Ick hou het met een glaasje wijn
Dat kan my beter vrolijck maken,
Wilt gy niet in de boeyen raken,
Soo hou u uyt de minnepijn.

Sy heeft te veel rampsaligheden,
Wat is de sotte minnevreught.
Een straffe voor de blijde jeught,
Wie minnen wil, die haat de reden,

TOE-ZANGH.

Gy Heeren, die door u verschil
Schijnt voor de min en wijn te stryden;
Ick raa u haatse alle beyden,
Soo gy gerustig leven wil.

De Wijn-godt, en de lust tot minnen
Verstreckt de jonckheyt tot verderf,
Sy smeert haar met blancketsel verf,
Van buyten schoon, maer vuyl van binnen.

Kom volg het spoor van Hercules,

En min de moeder van de deugden,
Die sijn op aart de grootste vreugden ;
Dit nam ick voor een gulde les.

Binnen.

Wilhelmo.

Ach minne-drift! die my in ramp en tegenspoet
Van eer berooft, en knaegt inwendigh mijn gemoet,
Schept ghy u luste dan in my die door 't geruchten
Van dese hechtenis moet voor geselschap vluchten?
Of haet ghy mijne min om maer een enckel woort?
Ick merck dat Leonoor te hevigh is gestoort,
Sy is op my vergramt om een gewichte reden (den
Van achterklap, daer ick door kracht van minlijckhe-
Geduerigh op haer denck, die my in ommegangh
Haer liefde heeft betoont meer als drie jaren langh,
En schonck my, tot bewijs van gunst, haer beeltenisse,
Sou ick nu van dat beelt het waerste leven missen?
Dit is de swaerste ramp die ick op aerde voel,
Dat sy haer aensicht toont afkeerigh, en soo koel
In minnedrift, daer ick door duysenden van driften
Inwendigh wert beheerscht in 't knagent middelrifte.
Ach alderwaerste! die u minnaer leven doet
Als hy maer hope schept soo ick begeven moet
U goddelijck gelaet, waer boven ick op aerde
Geen waerder schatten schat, als gunst van u alwaerde,
Soo weet ick niet waer dat mijn onrust swerven sal
Of waer ick hopeloos in onlust sterven sal.
Ghy zijt mijn Sonneschijn daer uyt ick adem scheppe,
So gy u glans verdooft, wie sal mijn vreugden reppen?
Dit herte staet verstijft door soo een mymeringh
Die mijne sinnen quelt in dees bekommeringh,
Vol sorge en vol vrees, hoe kan ick dit verkroppen?
Ick voel in mijn gewricht niet meer de ad'ren kloppen.
O oorsaek van mijn ramp! aenhoor mijn minneklacht
Daer schuylt inwendigh yets dat na u liefde tracht,
Maer

Maer 't redelijck vernuft door haer trouhertig raden
Ontſeyt mijn drift, ſy wil dat ick u ſal verſmaden,
Indien ick u bemin, vrees ick voor vrienden haet,
Soo ick u niet bemin, ſoo vrees ick meerder quaet:
Een diepe quellingh doet my alle vreucht verlieſen.
Hoe ſal ick uyt mijn quaet het alderbeſte kieſen?
Soo weckt een minne-drift de haet van mijn geſlacht.
Ach ongeluckighſte! waer ben ick toe gebracht?
Jongh. Mijn Heer, terwijl gy peinſt in uwe eenſaemheden
Op rampen van de min, en wat gy hebt geleden,
Verſoeckt mijn plicht dat ick u rou beklagen mach.
Ghy die in droevenis vlucht voor de lichte dagh,
En knaaght in u gemoet, hoe ſal ick beſt beginnen,
Die u beklagen moet in dit rampſalig minnen!
Wilhelmo ach! wat raat? terwijl gy ſtaat en ſucht
Op ſoo een treur-tonneel gaat een bekent gerucht
Door heel Europa heen, en u verdrietigh twiſten
Wert al gebootſchapt aan de grenſen van de Kriſten
Sal noch u droefheyt niet in minne-vreught vergaan?
Rampſalige, hoe langh ſult gy hier blijven ſtaan
Berooft van min en eer? ſy die u heeft geſchonden
Die kan u hulpſaam zijn in 't helpen van u wonden,
En gy die oorſaeck zijt van haar geſchonden naam
Als yder is bekent, die zijt alleen bequaam
Om u aan wederzy onteert in eer te ſtellen.
Wilh. Wat ſal ick doen mijn Heer?
Iongh. Gy ſult u niet meer quellen;
Maer voor 't gewijdt altaar in Junoos heyl'ge kerck
Vergeten uwe twiſt voortaan, daer yder ſterck
Ten offer komt, en gaat haar trouwe min verplichten:
Soo ſal de broederhaat voor uwe eendracht ſwichten,
Een vaſte huw'lijck bant heeft menigmaal de nijt
En grootſte hapering van vrinden neergeleyt,
Dit leert d'ervarentheydt. Men ſiet noch alle dagen,
Hoe dat de Koningen geprickelt door de plagen
Van vuyle ſtaat-ſucht na een and're Koninghs kroon
Ver-

Versoenen haer door trouw van dochter en van soon,
Dit heeft oock plaets in u, die door veel Rechts verschillen
Elckanderen onteert.
Wilh. Helaes! mijn vrienden willen,
Dat ick haar haten sal die my verlaten wil
Dat ick verlaten sou, die ick niet haten wil,
De eysch is al te swaar, sy doet Wilhelmo schade
Aan liefde, of sy dreyght my door de ongenade
Van vrindtschap en van gunst dat my noch meer beswaart. (waart
Iongheer. Wie na sijn vrinden hoort die is 't geluck niet
Van haar stanvastigheyt, gy moet geen raden achten
Van vuyle haters, die alleen u liefde trachten
Te stellen uyt u sin; een rechte minnaar hout
Sijn woorden die hy geeft, daar op de min betrout
In noot en swarigheyt, sou gy de gunst vergeten
Om uwe hechtenis 't geen sy niet heeft geweten
Voor dat de broeder haar dees tijding heeft gebracht.
Wilh. O Neen ick minse noch, terwijl ick daaghlijcks tracht
Haar wesen eens te sien, hoe sou sy my mishagen
Die ick alleen op aard' mijn liefde toe sal dragen?
Maar veyns my om de eer, en voor de tegensin
Van mijne vrinden die my trecken van de min,
Daer is een bloet-verwant, daar ik aan ben verbonden
Mijn vaders broeder, die hier nu niet toe verstonde
Om dat Henrico my door redeloose smaat
Tot nadeel van sijn eer soo lange heeft gehaat,
En my onwaardigh acht, dat ickse sou genieten.
Wat loffelick gemoedt sal niet de smaat verdrieten,
Die hy my heeft gedaan gedurende de tijdt
Dat ick versoecken quam sijn susters gunstigheydt.
Iongheer. Mijn heer soo gy bemint een stil en rustig leven,
Gy moet u schant en smaat vergeten en vergeven.
Dit is de grootste deught die op de aerde woont,

Dat

Dat gy u vyanden met weldoen weer beloont. (den,
Wilh. Wat baat nu ſijn bedrijf? wat baat hem nu ſijn ſchel-
Daer hy ſoo ſinneloos mijn vrintſchap mee vergelden?
Men ſiet gemeenelick het grootſte miſverſtant
Van jongh-bejaarde lien, die my de vuylſte ſchant
Heeft aengedaan, die is de onbedachte broeder
Van juffer Leonoor niet waerdig ſoo een moeder
Die door ſachtſinnigheydt haar al te loſſe ſoon
Sijn willen niet beſtraft. O oorſaack van mijn hoon!
Is noch u dulle drift niet dul genoeg aan 't rennen
Wijl gy my licht de voet die Cypris koets wil mennen?
U eer vervalt met my gelijck een Phaëton
Vervloeck nu vry die dag, dat gy dit quaat beſton,
U al te groote moedt ſal nöyt de minne vleugelen
Verdrucken door u ſmaat, ick laat my ſo niet teugelen.
Vervorder vry u recht, nu 't recht u ſtraf betoont,
Soo werdt gy om u doen met achterklap beloont,
Men ſiet de ſtadt is vol, de menſchen loopen ſamen,
Gy geeft de oorſaeck om u ſuſter te beſchamen,
Ick ſprack haar eer te na, gy doet haar oneer aan;
Wie dat de ſaack niet weet, gy doetſe haar verſtaan.

Binnen.

HET TWEEDE BEDRYF.

Henrico, Moeder, Alphonſo.

Henr. O eer-vergeten min! ô liefde die gevleugelt
Op uwe vlercken roemt, wie heeft u oyt geteugelt
Door 't krachteloos gewelt? wie heeeft de minne-luſt,
Van een min-ſiecke oyt door gramſchap uytgebluſt?
Bedruckte moeder, ach! wat ſal hier noch uytſpruyten?
Men heeft tot onſe ſcha Wilhelmo doen ontſluyten,
En uyt ſijn hechtenis in vrydom weer herſtelt.
Moed. Dit heeft mijn ſorge u al lange voor geſpelt,
En die mijn waarde ſoon ſoo ſinneloos quam raden,
Die doet mijn huyſgeſin te kort door ſchant en ſchade.

Foey

Foey eerloose daet! hoe sal ick u ontvlien?
Ach hemel! wat moet ick van mijn kind'ren sien?
Had sy hem niet bemint, of had gy stil geswegen
Henrico daer was noch seer weynig aen gelegen,
Maer nu 't geruchte vliegt veel mylen hier van daen
Nu sal mijn kommernis noch veel te dieper gaen.
Henr. De werelt lacht met ons, en na ick kan bespeuren,
Een yder singt, nu dat wy droevig staen en treuren:
U loffelijcke naem valt in een modder-poel,
En susters suyvre glans wert uyt Dianaes stoel
Verstooten in het koor daer sy Vrou Venus offeren.
O waerste pronk-cieraet! ô roem van so veel jofferen!
Die in een wit gewaet door roos en myrteblaen,
De kuysheyt volgde om met haar te jacht te gaen:
VVat snoode Paris heeft u van de Rey gesneden?
En brengt u jonge jeucht in dees rampsaligheden?
Soo ick de machte had als Menelaus deê,
Sy was tot uwe dienst ick maeckte nimmer vree,
Voor dat de oorsaeck was in Acheron versoncken,
Ick laet mijn toornigheyt gelijck een vuur ontfoncken
Door gramschap. Helpme nu beheerster van het Recht,
Goddinne Themis die mijn losse hersen vlecht,
En strengelt door elkaer, de geest dringt na beneden,
Mijn siedent herte koockt, en smoockt als Ætna dede.
Waar ben ik hier ontrent? wat dag, wat uur mag 't sijn?
Daer komt een dageraet, is 't son of maneschijn?
O neen, ick hoor de stem van mijn gestorven Vader
Sy weckt de sone op, en komt u allegader
Vermanen tot de wraeck; ach waerde suster wijck
En keer u sinnen van 't af keerig huwelijck. (ten;
Moed. VVat helpt u toornigheyt? wat helpt u lust in 't ply-
Dees uytspraeck is te slecht dit sal my eeuwig spyten.
Henr. Men komt nu tot de saeck, te vooren heeft de Raet
Besloten als dat hy die oorsaeck is van 't quaet (ten;
Op borgtocht uyt sal gaen, nu moet gy 't ent verwach-
En in veel droeffenis na 't laetste vonnis trachten.

Alph.

Alph. Vergunme dat ik mee een woort hier ſpreken mag.
Ick die u dagelijcks in veel onruſten ſag (gen,
Voel ook mijn raet verplicht noch kan niet langer ſwij-
Kon ick u huyſgeſin weer tot haer ruſten krijgen,
Ick ben gereet, en toon aen u mijn trouwe vlijt.
Henr. VVat raet hebt gy voor ons?
Alph. De ſaeck dient by geleyt.
Henr. Dat hoop ick oock, maer hoe?
Alph. Dat gyſe doet vereenen
Door 't vaſte huwelijck.
Henr. Loopt met die raet vry heenen.
Ick ben ſoo niet geſint, noch kan dit niet verſtaen
Dat Moeder rechten ſou en ſy ten huw'lijck gaen,
Gy ſpreekt te kinderlick mijn Neef, ſou hyſe trouwen?
Die hare eer ontneemt die ſal hem niet onthouwen
Van hapering en twiſt wanneerſe ſijn vereent
In hare echten ſtaet: had ick u raet gemeent
Te volgen, ick had haer al lange van te vooren
Dit toegeſtaen, maar nu ſult gy wat anders hooren.
Alph. Gy maekt het hoe gy 't maekt, noyt kreeg gy dit te recht
Als door een huwelijck.
Henr. Hoe ſpreeckt gy hier ſoo ſlecht?
Sy kan wel alle dag tot ſoo een huw'lijck komen.
Alph. Had gy voorſichtiglijck ſijn vrydom wat ontnomen. (grau.
Henr. Soo ſpreekt 't onweetent volck, en achterklappent
Alph. 't Is waerheyt 't geen men ſeyt, gy toonde u te ſlau.
Henr. Ick toonde hem de deur door mijn ſlauhertigheden
Alph. Gy hoorde dit te doen en had wel dubb'le reden.
Henr. Ick heb mijn ſuſter oock verboden hare min.
Alph. Toen ſy hem al te diep geſtelt had in haer ſin.
Henr. O Neen, in 't eerſte al dat hy by haer verkeerde.
Alph. Dat 's waer, toen gy de gunſt ſag van de Rechtsgeleerde. (raet.
Henr. Dit was mijn oogmerck niet, maer gaf haer goede

Alph.

Alph. Wanneer de min-luſt komt, komt raden al te laat.
Henr. Sy had hem wel beſint,maar niet door ſulke tochtẽ.
Alph. Waar reeden ſy dan heen als ſy haar luſten ſochten?
Henr. Dat weet ick niet maer ick vertrouw haer niet ſoo
quaat.
Alph. U goet vertrouwen doet haar eere weynig baat.
Henr. Het is dan ſoo het is, ick wacht na Rechter oordeel.
Alph. Soo wacht gy lang genoeg eer dat gy krijgt u voor-
deel.
Henr. Ick trooſt my,en verlang op uytkomſt van de ſaack
Moed. Henrico doe mijn raat.
Henr. Hoe luyt die, Moeder;
Moed. Staack
U voorgenome luſt in het verdrietig pleyten,
Gy gaat elkanderen veel ſchanden maar verwyten
Door openbaar pleydoy, dit is geen loff'lijck werck
Van u bekent geſlacht, dat met dit droevig merck
Gebrantmerckt is, en torſt een ſchantvleck op haer
ſchouderen
Om een rampſaal'ge Min. O hoog geachte ouderen
Van onſe ſtam, die eer heb boven goet geacht,
Waer is door minnedrift u nazaet toe gebracht?
Waer is mijn eer en lof die ick van u quam erven?
Een loffelijck gemoet verkieſt veel eer te ſterven
Als dat ick eereloos mijn oneer aen moet ſien.
Ach werelt vol van druck! ach kinderen! voor wien
Ick leef alleen, ghy zijt de oorſaeck van mijn plagen,
Ick ſoeck u welvaert noch in 't laetſte van mijn dagen,
Ick heb u groot gebracht, in deughden opgequeeckt,
Voorſichtighlijck vermaent, maeck dat ghy niet ont-
breeckt,
De ſorge komt u toe, terwijl mijn grijſe hayren
Vervallen, en ick ſie dat ghy u kintſche jaren
Verlaten heb, maer ſucht om u vervallen naem.
O duldelooſe ſchant! helaes hoe aengenaem
Sou mijne ſterfdag zijn? ſoo ick ten graf mog trecken
Gelijck

Gelijck u Vader dee, dat ſou mijn vreugt verſtrecken.
Henr. Bedruckte Moeder, ach! of gy ons klaegt u pijn,
't Is licht te ſterven, maer 't is ſwaer verdruckt te ſijn.
Tracht u onſteltenis in 't duyſter graf te varen?
Ick heb u noch van doen, de doot moet u wat ſparen,
Gy ſiet en hebt geſien mijn aengewende vlijt
Voor u, en ſuſters eer, mijn plichte is bereyt
Om uw' onſteltenis en ſuſter te beſchermen,
Ick ben gereet, en ſteun op recht of op mijn armen,
En ſal Wilhelmo noch doen toonen na berouw
Ja ſweere dat het noyt ſal ſchorten aen mijn trouw.
Moed. Bedwing de loſſe tong van uwe toornigheden
Henrico, want ick heb al ſchant genoeg geleden,
Ick vrees voor grooter quaat, en neem de ſaack ter hert
Vergeet u gramſchap, en vertrooſt my in mijn ſmert.
Binnen.

Wilhelmo.

Dit ſtaet my niet wel aen, dat ick hier ſo moet ſmeken,
Gelijck een bedelaer, ick laet veel liever ſteken
De liefde die my nu van eere heeft berooft.
Maer ach! ick kan niet wel, al hangt my boven 't hooft
Veel ſwarigheyt, al komt een yder my verwyten
Mijn hechtenis, al moet ick om de liefde pleyten,
De minnedrift die geeft de reden gehoor:
Ick min gelijck ick plag de gunſt van Leonoor.
Al braeckt de helle uyt de tweedracht van een Icker
Die mijne vreugt benijt, en noch een min-verklicker,
Ick blijf gelijck ick ben in ſoete ſlaverny,
En hope dat ick krijg haer gunſten op mijn zy. (den.
Korn. uyt. Mijn heer ter goeder tijt dat ik u hier mag vin-
Wilh. Ick danck u ſeer.
Korn. Hoe ſtaet de ſaeck by u beminde?
Ick hoop niet dat gy noch u ſinnen ſtelt op haer
Die u verlaten heeft, en brengt u in 't gevaer
Van oneer, dit 's de min van u beminde juffer,

Sy haet, maer mint u niet, ghy zijt een rechte suffer,
Gy maeckt u tot een slaef van een haetdragent mensch.
Gy smeeckt haer om de trou, maer krijgt noch niet u
wensch.
Sou ick soo zijn versot op soo een minnaresse;
Die uwe driften siet maer laetse u niet lesschen?
Ick heb in soo een staet, als ghy nu zijt geweest,
En minde hare Nicht, die ick oock heb gevreest,
Gesmeeckt als een Goddin, en boven alle Jofferen
Mijn gunst betoont, maer toen sy my haer smaet quam
offeren,
Toen was ick oock bereyt, ick laet haer voor het geen
Dat sy nu is, en seg geen quaet van haer: maer 'k meen
Als ick nu weder kom dat sy sal beter spreken.
Men siet in ommegangh veel vreemde Juffer streken,
Den eene toont haer stuers terwijlse overpeinst
Haer minnaers woordē daer de minnelust voor veinst,
Maer anderen te los, te weelderig, te dartel,
Die sitten al gereet, of loopen op de fartel
Met yder een, en zijn als in een wildernis,
Of anderen wiens geest en aert wat stilder is
Die zijn geduerigh t'huys verlangende te leesen
Een soete minnespel, terwijlse Moeder vreesen
En slaen 't geselschap af, maer als sy by geval
Eens komen op 't Salet, dan staet haer wesen mal,
Sy sijn dit niet gewoon veel reden te gebruycken,
Maer schuwen het versoeck en schuylen als en kuyken
In Moeders vleugel, die haer jonckheyt hout getoomt
Dit is de reden dat men voor geselschap schroomt
Om dat men seggen mag, mijn Dochter is seer stadigh
Sy komt by niemant niet, maer 't is de dochters schadig
Sy weten nergens van, en toonen haer bevreest
In ommegangh daer sy seer selden zijn geweest. (len
Dit weet gy ook mijn Heer; een minnaer mag wel mal
En trachten na de gunst maer niet soo ver vervallen
Dat hy gelijck een slaef aen 't minnelijck gesicht
Sij

Sijn ſlavernye toont, daer aen hy hem verplicht.
Wilh. Kornelio ſoo ghy door ſoete minnekrachten
U liefde had geſet ghy ſout geen min verachten.
Korn. Soo ghy de reden mint, en reden wil verſtaen,
Een minnedrift die moet noyt boven reden gaen.
Daer ſijn veel minnaers die de Jufferen ſoo eeren
Met al te groot geſmeeck, dat ſy haer ſelf onteeren
En maken tot een ſlaef van haer, wiens wedermin
Als een Goddin geacht betoont haer tegenſin.
Wegh met die trotſen aert, wegh met die ſotte ſuffers,
Kornelio is oock een minnaer van de Juffers
Maer verder niet als dat de redelijckheyt behaeght.
Het paſt gheen ſterflijck menſch dat men haer eer toe draeght
Die Gode komt, O neen. Wilhelmo laet u mallen
Met Juffer Leonoor u eer niet doen vervallen.
Wilh. Ay my, ay my, de min doorprickelt my de borſt.
Korn. De reden raet u af, ghy die de glory torſt
Van u vermaert geſlacht op u verdruckte ſchouderen
En roemt op deſtigheyt van u geſtorven Ouderen,
't Geweſt van Vranckerijk die voelt haer eer gekrenkt
Nu ghy van braef geſlacht op ſoo een Iuffer denckt
Die veel geringer is maer roemt op ſlechte ſchatten,
Een toeval van geluck.
Wilh. Mogh ick 't geluck omvatten
Ik ſchat de ſchatten niet, maer ſchat haer ſchoone leên.
Korn. Indien 't u luſte met my in het Lant te treên
Daer gy geſproten zijt, gy ſout noch ſchoonder krijgen.
Wilh. Swijg en veracht haer niet, of ick ſal u doen ſwijgen.
Korn. Veracht die u veracht, verlaet die u verlaet.
Wilh. Gy eervergeten menſch, en rocker van veel quaet.
Indien 't u luſte met my in een velt te treden
Daer is mijn hantſchoen voor de ſmaet die gy my dede.
Ick ben gereet om voor haer in een kamp te gaen.
Korn. En ick ben niet gereet u vrientſchap af te ſlaen,
Maer ſoeck u waerde eer voor oneer te beſchermen,

Daer leydt mijn degen neer, daer zijn mijn trouwe ar-
men
Die voor u Koningh noch geschildert door het bloet
Van het Hesperisch heyr u helper wesen moet.
Verplichte Minnaer, ach! ghy die u gaet verplichten
Aen een geringer stam, verwonnen door de schichten
En lock-aes van een vrouw, sie hoe u vrienden raet
Versoecken komt dat ghy u minne-drift verlaet.
Moch noch u Vader eens sijn hooft ten graf uytsteken,
Ghy sout hem na sijn doot dit selfde hooren spreken.
Wilh. Ay swijgh Kornelio, ick heb genoegh verstaen,
U reden dwinght my schier om van de min te gaen:
Verselme na ons huys en brengh my op mijn kamer.
Korn. Ick doe u wil mijn Heer bera u wat bequamer.

Binnen.

Leonoor. Sophya.

Leon. Wat seyt men op de straet van onse handelingh?
Soph. Men seyt dat Leonoor bemint veranderingh,
Om datse hare gunst aen meer als een gaet toonen.
Leon. VVat seyt men noch al meer.
Soph. Niet dat u kan verschoonen,
Maer wel tot nadeel streckt.
Leon. Of een onwetent volck
Door vuyle achterklap, gelijck een dicke wolck
Te samen rot en schempt op alle mijn bedrijven,
Ick sal in mijne ramp noch even vrolick blijven.
Wie dat de vreugt verlaet vermeerdert maer sijn kruis.
Ick ga na Nichte toe, Sophya blijf ghy t'huys,
En sluyt de deur.
Sophya. Ick sal.

Binnen.

Wilhelmo. Cornelio.

Wilh. Mijn Heer, hier moet ick scheyden.
Vaer wel tot wedersiens.

Korn. Sal

Corn. Sal ick u dan niet leyden
Nauwe kamer toe?
Wilh. O neen, ick moet hier zijn.

Kornelio verschuylt hem.

Beheerster van de Goôn, ghy hemel-voocht Jupijn
Die, door de tralien gelijck een gulde regen,
U troon verliet, en hebt de minnelust verkregen
Van Danaë, versel Wilhelmo nu, wiens hoop
Vermeerdert alle daegh, ghy die de schoon' Euroop
Na Creten bracht, ay sie mijn redeloose sinnen
Gelijck een roerloos schip door baren, van het minnen
Geslingert dwers en dwers, al heeft de selfde vrouw
Meduza voortgebracht, en haer die ick mijn trouw
Kom offeren, ick kan haer liefde niet ontbeeren,
Geen reden kan de drift der minne omme keeren.
Daer gaet Sophya heen.
Tegen de Knecht. Loop, vraegh na Leonoor,
Ick wacht u hier.
Knecht. Ick ga.

Knecht binnen.

Knecht. Sy geeft my geen gehoor.
Wilh. So dient my goeden raet, hoe sal ik my hier dragen?
Segh reden die ick haet, segh min die alle dagen
Mijn eer benijt, wat raet? sal ick zijn afgeruckt
Van haer die ick bemin, en die mijn eer verdruckt?
Segh twijffelmoedigheyt sal ick verwert van sinnen
De soete liefde, of de reden gaen beminnen?
't Is tegen vrienden raet een Suster dient gehaet
Terwijl haer Broeder is de oorsaeck van mijn quaet.
Korn. Kan noch de reden niet u sinneloose sinnen
Verwinnen door de haet van u rampsaligh minnen?
Ach alderwaerste vrient, die ick op aerden vint,
Hoe zijt ghy dus ontsint, dat ghy haer noch bemint?
Wilh. O Neen, ick min haer wel, maer haetse om haer
Broeder,

Mijn min verkeert in ramp. Gy trouwe eerbehoeder
Die my in tegenspoet de beste vrintschap schenckt,
Zijt nu versekert, dat mijn liefde is gekrenckt.
VVat raet hebt gy voor my? ick luyster na u reden.
Corn. Gy sult met Leonoor in open vyerschaer treden.
Wilh. Seg met haer broeder want ick minse al te seer.
Corn. Wel, met haer broeder dan, en eysschen voor u eer
'tGeen recht en billick is, verwacht een Rechters oor-
deel
Van 't hooge Hof, het zy tot uwe scha of voordeel.
VVie heeft dit niet gesien, hoe dat de vuile nijdt
U glory heeft onteert door broeders haestigheyt?
Hoe u vermaert geslacht door hem alleen vernedert
Om schandelick bedrijf vermindert, niet vermeerdert?
Vervorder u pleidoy.
Wilh. Soo ben ick oock van sin.
Kom helpme Themis in de vierschael van de min.
Vergunme dat ick mag een recht na wensch genieten.
Ick wacht op raetbesluit geen tijdt sal my verdrieten.
Binnen.

HET DERDE BEDRYF.

Alette. Leonoore.

Alet. MYn nichte Leonoor, hoe staet u saek so flecht?
Ick hoor gy zijt met hem vervallen tot het
En pleit voor 't hooge Hof. (Recht
Leon. Dat's waer.
Alet. Hoe sijn u sinnen,
Sult gy hem haten? of sult gy hem noch beminnen?
Leon. O neen, ick min hem niet die onse min onteert,
Mijn wedermin die is in gramschap omgekeert,
Ick heb nu aengesien hoe dat ick gingh vertrouwen
Mijn liefde aen een Heer die niet sijn mondt kan hou-
wen,
Hy die genooten gunst aen anderen verbreyt

Die is de gunst niet waert van mijn genegentheyt,
Al heeft sijn ommegangh door dagelijcks verkeeren
Mijn wedermin verplicht, hy salse nu ontbeeren
Terwijl de reden my verwint, die nimmermeer
Sal lijden dat ick min de hater van mijn eer.
Foey, aengedane schant van hem die my voor desen
Veel liefde heeft betoont, en gunstigh plagh te wesen
Nu sie ick wat ghy drijft door 't veynsen van u drift,
Die Leonoor misleyt door schrijven van u schrift.

Alet. Wat hebt ghy dan in 't sin?

Leon. Sijn liefde te versmaden.

Alet. Ghy spreeckt hier onbedacht.

Leon. Ick luyster na het raden
Van Broeder, ja sijn wil sal nimmermeer geschien,
Ick toon my of ick noit Wilhelmo had gesien.
VVegh met de losse tongh van vuile achterklappers
De Iuffers vreesen meer voor 't nijdigen der snappers
Als voor een vyant die sich openbaer vertoont,
Hy die mijn wedermin ondanckbaer heeft beloont
Die geeft nu voor dat hy mijn liefde wil versetten,
Terwijl mijn Broeder hem sijn liefde komt beletten,
Soo zijn wy, als ick hoop, gescheyden van elkaer,
Soo loopt de eer van my by hem niet in 't gevaer.
Ick sny de werelt af die my soo doet verwilderen
Maer moet 't gheselschap van de jeught eens af gaen schilderen.
Het is een geestig school men leert daer goet en quaet,
Men siet daer deughden, of wat anderen misstaet.
Men proeft daer suer en soet, men schept daer ramp en vreughden,
Men leert beleeftheit, of men leert daer veel ondeughden
Den een komt tot geluck, den ander tot verderf;
De min bestiert dit school door haer blancketsel verf,
Van vooren is sy schoon, van achteren vol rampen
Daer door de jonge jeugt gestadig door moet kampen.
Maer ick heb in dit school een klein geluck gehad,

 Ter-

Terwijl ick mis mijn eer, de alderwaerste schat
Van dese werelt daer een Juffer op magh roemen,
Hy die sijn eer mist, kan sich niet geluckig noemen.
Alet. Mijn Nicht, nu dat de min u glory heeft verdruckt,
En nu de wedermin Wilhelmo is misluckt,
Sult ghy die u bemint vergeten en verlaten?
Leon. Ick sal Wilhelmo nu niet minnen, noch niet haten,
Ick min die my bemint, ick hate die my haet,
Soo niet een stercke drift de reden boven gaet,
Soo sal sijn liefde noyt, dat ick hem haet, verwijten.
Alet. Wat is u voornemen dan? of waerom gaet gy pleiten?
Leon. Tot voordeel van mijn eer.
Alet. Die ghy hier door verdruckt.
Leon. Die Broeder weer herstelt.
Alet. Dat Broeder is misluckt.
Leon. Hy wacht na 't raetbesluyt.
Alet. Soo wacht hy na sijn schade.
Leon. Gedwongen om de eer.
Alet. Verleyt door trouwloos raden.
Leon. Wie heeft hem soo verleyt?
Alet. De oorsaeck van u quaet.
Leon. Wie of ghy daer door meent?
Alet. Een loose Advocaet
Die meer het gelt bemint als een gerustigh leven,
Ghy moet u schant en smaet vergeten en vergeven.
Leon. Beheerscht door Broeders dwang sie ick mijn ongeluck, (en druck.
Mijn Nicht vaer wel voortaen, beklaegh mijn ramp
Leon. binnen.
Alet. Hoe ongestadigh zijn de menschen by haer sinnen
Die door een anders raet belet zijn in het minnen,
Het schijnt dat sy hem mint, maer schuwt sijn ommegangh
Gedwongen om de eer, geperst door broeder dwangh,
Hoe krijght sy noch haer wensch? hoe wert hy noch verwinnaer.

Die

Die nu de rolle ſpeelt van een rampſael'ge Minnaer.

Kornelio ſpreeckt Alette aen.

Mejuffer met verlof dat ick geniet de eer
Van u vermakelijck geſelſchap.
Alet. Hoe mijn Heer,
Denckt gy noch eens aen my die ghy al had vergeten?
Ick heb u langh gemiſt.
Korn. Dit heeft my ſeer geſpeten,
Dat ick ſoo lang belet door mijn nootſaeck'lijckheên
Moeſt miſſen tegen danck u alderwaerſte leên.
Ick hoop niet dat u gunſt in 't affijn is vermindert,
Maer heb gehoort hoe dat een ander my verhindert
De hope van de min, en dat ghy niet verbiet
Sijn ommegangh, om wien my dit verdriet verdriet.
Ick ſta wel in u gunſt, een ander in het herte
Geniet de grootſte gunſt en ick de ſwaerſte ſmerte.
Alet. Mijn Heer of gy ſomwijl u toonen komt ter vlucht
Men heeft u liefde als een Vogel in de lucht
Als d'eenen my ontvlieght moet ick een ander kieſen.
Korn. Men kan de ſnelheyt van een vogel haeſt verlieſen,
Die in een oogenblick kan vliegen uyt het oogh,
Maer een verplichte min, die 't minnend hert be woog
Moet vaſter zijn geſet, hoewel daer Juffers leven
Die haer gelijck de wint by yder een begeven,
En ſoo ick 't ſeggen dorſt u Nichte iſſer een
Van deſe die haer by een yder maeckt gemeen.
Sy die haer wedermin Wilhelmo plagh te toonen,
Bemint een anders gunſt, en gaet ſijn liefde hoonen.
Alet. Mijn Heer u loſſe tongh die yder een mishaeght,
Spreeckt hier ſo onbedacht daer niemant u om vraegt.
Wie Juffers eere ſchent in 't affijn, en gaet laſteren
Die acht ick waerdigh dat hy voelt haer gunſt verbaſteren.
Korn. Ick ſegh de waerheyt die een yder is bewuſt,
Of ghy dit qualijck neemt, 't is noodigh afgekuſt.

Iongheer.

Mijn hert kan dagh noch nacht niet rusten
Terwijl het op Alette denckt,
Die mijn de minne-vreughden schenckt,
En siet dees ingenome lusten
Nu dat de drift mijn rusten krenckt.

Ick voel mijn sinnen opwaarts trecken,
Waar osse blijft? waar osse rust?
Waar osse dwaalt in minne-lust?
Ick sal haar tot een minnaar strecken
Die van mijn komst niet is bewust.

Wel aan ick moet eens na haar vragen,
Sy heeft mijn nimmermeer gehoont,
Sy heeft mijn minne-drift betoont
En vindt in my een groot behagen,
Soo datse mijne gunst beloont.

Maer wacht, wie sie ick daer! dat kussen gaet al wacker,
Ick salse scheyden gaen, een minnaer leyt geen macker.
Kom handen van de banck dat vleesch is al verkocht.

Korn. Aen wie?

Ionckh. Aen my mijn Heer?

Ionckheer en Alette Binnen.

Korn. Toen ick haer min versocht
Moest ick een ander sien, die my haer gunst ontruckte,
Foey gy lichtvaerdige, die my soo onderdruckte,
Ick gaf haer reuckeloos mijn open hert en sin,
Daer sy een ander geeft de vreughden van de min,
Maer 't best dat daer van is, ick kanse haest versetten
Uyt mijn gedachtenisse, noch sal het niet beletten.
Verlaetse my ick haer, ondanckbare sie toe:
Dat gy een beter krijght, terwijl gy my zijt moe.
Nu sie ick wat gy drijft, om my maer op te houwen
Die u so vruchteloos veel vrintschap ging vertrouwen.

De

De vreughden van de min is ramp, bekommering,
VVat is een brave vrouw een licht verandert ding.

Wilhelmo.

Of ick my veins of niet de liefde is te machtig,
Die eenmael is geſet, wiens minnedrift ſoo krachtig
De reden overwint gedurigh, en helaes!
Een trouwe vrienden-raet, die heeft in my geen plaes,
Gedwongen om de eer, ſal ick mijn eer betrachten,
Gedwongen door de min ſal ick geen min verachten.
Ick recht en pleit met haer tot vordering van eer,
En of ick recht en pleit, ick minſe even ſeer:
Ben ick om broeders wil in groote ſchandt gekomen
Als yder weet? ſoo dient het pleiten voorgenomen,
De meening ſtaet nu vaſt, ick ſoeck een trouwe raet
Van 't Recht-geleerde volck daer op ick my verlaet.
Daer komt Henrico aen, ik moet hem eens ontmoeten
En ſien of hy vergramt Wilhelmo wel ſal groeten.
Sy groeten elckanderen.
Wilh. Binnen.

Henrico, Hortenſio.

Henr. O oorſaek van mijn ramp! Wilhelmo moet ik ſien
Dat gy door 't recht herſtelt mijn gramſchap gaet ont-
vlien,
Komt gy tot ſmaet van my verſchijnen voor de oogen
Van 't hatelijck geſicht dat noch niet is bewoogen?
Kunt gy u vyant ſien, die u ontmoet op ſtraet
Noch toonen niet dat gy hem opentlijck verſmaet?
Al ſtont gy ſtaag omringt met duiſenden van ſmerten
My mededoogen neemt u ſmerten niet ter herten,
Verplicht aen ſuſters eer hebt yet aengerecht
Tot nadeel van u lof, maer gy verwint het recht,
Ick meende noch een wijl u vryheyt wat te kluiſteren,
En in veel duiſternis u blyheyt te verduiſteren,
Maer Themis ſtoort de drift van mijne hevigheyt
Door

Door uytſpraeck dieſe geeſt.

Hort. Wie heeft hem uytgeleyt?

Henr. Sijn borgen allemael, en noch veel andre heeren,
Die hy ter maeltijt hiel, om ſoo van 't hert te weeren
Geſetten droefheyt, die drie maenden heeft geduurt,
Een van 't geſelſchap heeft een vreemde knecht geſtuurt
Tot onſent om dun bier, maer had hy al voor deſen
Wat dunder bier gebruyckt, het ſou hem nutter weſen,
Terwijl ſijn loſſe tong by 't gulſig bacchus nat
Een woort heeft uytgebraeckt dat ſuſters eer beklat.

Hort. Dit is my leet mijn heer, terwijl ick alle dagen
Van yder een beſpot in mijn gemoet ga knagen.
Of kom ick dagelijcks op vrye ſtraten treen,
Soo roept het volck, daer gaet de Rechtgeleerde heen.
't Is waer ick heb de gunſt van Leonoor genooten,
Maer noyt heb ick aen haer een blaeuwe ſcheen gheſtooten
Tot nadeel van mijn eer die ſy nu doet te kort,
Ons huw'lick heeft ſoo wel aen my, als haer geſchort,
Maer het ontwetent volck op logen-tael geſlepen
Seyt, nu Wilhelmo hem aen ſuſter heeft vergrepen
Dat hy een kloeck verſtant de ſchoen treet uyt de voet.
'k Verfoey my ſelven nu, dat ick verdragen moet
Een vuyle achterklap, had ick dit kunnen droomen
Ick had mijn leven in 't geſelſchap niet gekomen
Daer Leonoore was, hoe draeg ick my hier in?
Wie raet my radeloos in rampen van de min?
U ſuſters ſoet geſicht die Joſeph ſou verwecken,
Die heeft my oock misleyt door minnelicke trecken;
't Verfoeyde lock-aes daer een ſtrick is by geſet
Dat lockt het oog, tot dat de vogel vliegt in 't net.
Ick plag met hare min te mallen en te dartelen,
Maer hoe ſal nu mijn eer dees opſpraek beſt ontſpartelen?
Gewoone Minnaers, ach! wilt gy gewaerſchouwt zijn
Verkeer by meer als een geſelſchap, want de ſchijn

Bedriegt u eer gy 't weet, de joffers alle dagen
Beroemen na u rug dat gy zijt afgeslagen,
Stel niet u eer met my in waegschael van de min.
Henr. Hortensio of gy betoont u tegensin,
De saeck is al geschiet, en 't openbaer geruchte
Van susters min bedrijf doet my in rampen suchten,
Gy die my hulpsaem was in 't geven van u raet
Kom helpme vorder gaen.
Hort. Ick die een burger quaet
Gerockent heb met u, die laet het hier by blijven.
Ick geef niet meer mijn raet.
Henr. Sult gy my dan ontrijven?
Hort. De reden perst my aen.
Henr. Mijn gunst verplicht u weer.
Hort. Wat eyscht gy dan van my?
Henr. De voordeel van mijn eer.
Hort. Ick rocke geen meer twist.
Henr. Sal ick in 't recht volherden?
Hort. Indien gy rechten wil.
Henr. Wat sal hier uyt gewerden?
Hort. Dat weet ick niet mijn heer.
Henr. Wat dunckt u van de saeck?
Hort. 't Is een rampsael'ge min sy stelt my op de kaeck
Berooft van lof en eer, gy moet mijn plicht vergeven,
Ick moet om achterklap wat stilder nu gaen leven.
Hort. Binnen.

Moeder uyt.

Hoe vaert gy al mijn Soon? hebt gy nu raet gevraegt?
Vertelme wat hy drijft.
Henr. Hy toont hem seer mishaegt,
Nu hy om susters min in opspraeck is gekomen
By 't algemeene volck.
Moed. Mijn hoop is weg genomen
Indien hy ons begeeft die door een kloeck verstant
Met recht van ongelijck hanthaven kan mijn schant.
Ick

Ick heb daer yet bedacht.

Henr. Ay wil dat niet verſwijgen.

Moed. Soo gy u ſuſter mint, en weder ſoeckt te krijgen
De eere van ons huys vervallen door de min
Soo hoor mijn goede raet, en volg u moeders ſin.
Men ſpreeckt ſijn vrinden om de ſake by te leggen
Van 't droevige verſchil, ick laet my haeſt geſeggen:
Soo ſietmen eens een ent van een oneindig recht;
Hebt gy onwetende dit pleiten aengerecht,
Tot nadeel van mijn lof? ick heb nu voorgenomen
Datmen de vrinden eens doen by elkand'ren komen.

Henr. Indien gy vrintſchap met de Soon en dochter mint
Indien gy ruſt verſoeckt met Moeder en haer kint
Soo laet dit niet geſchien, ick ſal hem overwinnen
Door 't albeheerſent Recht, maer ſy moet hem niet minnen.
Heb ick om ſuſters eer Wilhelmo vaſt geſet?
Sijn liefde afgeſeyt, en ommegang belet?
Ick ga nu vorder om ſijn loogens te vergelden.
Al komt een yder een op mijne gramſchap ſchelden
Ick lach daer mee.

Moed. Helaes! hebt gy dan twiſt in 't ſin?

Henr. Ik recht met recht, en twiſt door twiſten van de min:
Sou gy hier toe verſtaen dat gy hebt voor genomen,
De vrinden aen weerzy by een te laten komen?
Soo volgt gy Moeder niet u bloetverwanten raet:
Daer ſijnder meer als ick die met een diepen haet
Om u onteert geſlacht gevoelende de rampen
Genootſaeckt ſijn in Recht om hare eer te kampen.

Moed. Gy draegt alleen de naem van dit verdrietig werck
Dat gy begonnen hebt, terwijl een yder ſterck
Komt laſtren u bedrijf, gy toont u te hertneckig.

Henr. En gy dat my verdriet die toont u te aentreckig,
U reden wijſen uyt, dat gy wel ſout verſtaen
En laten Leonoor met hem ten huw'lijck gaen
Soo 't mog met eer geſchien; men gaet ons al verwijten

Dat

Dat moeder is beweegt om langer niet te pleiten,
Maer soeckt een swære saeck in vrintschap en in rust
Te effenen, daer noch een yder is bewust
Dat wy de eerste sijn die steunden op de wetten
Hebt gy hier toe verstaen Wilhelmo te doen setten
In hechtenis? soo moet gy noch al verder gaen
Tot 't volgende pleidoy, en hier oock toe verstaen.
Moed. 't Is wel, soo suster wil.
Henr. Om opspraeck voort te komen
Is 't nodig dat oock haer 't geselschap wert ontnomen,
Soo blijftse wat in huys, men schemt haer op de straet,
En seit daer gaetse heen, de oorsaeck van veel quaet.
Wie op de tong van 't volck sig selven gaet vervoeren,
Die weckt noch meerder quaet hoe meer hy die gaet roeren,
Dit sietmen dagelijcks, maer wie hem stille toont
Die wert het eerste in sijn achterklap verschoont.
Moed. Dit is te seer bekent, en 't kan noch jaren duren.
Henr. O neen dat hoop ick niet, indien hy moet bezuren
Een vonnis tegen sin, en anders als hy denckt,
Soo sie ick eens het endt van opspraeck die u krenckt;
Gy moet gedulsaem sijn in 't pleiten en volherden
Soo sult gy sien op 't laest wat uit de saeck sal werden.
Vertroost oock Leonoor, maer spreeckse somwijl aen
Wat straffer, soo sy tracht hem noch niet af te slaen
Binnen.

HET VIERDE BEDRYF.

Henrico. Moeder. Leonoore.

Moeder met haer brieven. HIer breeckt u liefde uit, wat zijn dit al voor schriften?
Daer is u minnaers brief, en daer zijn uwe driften
Die gy Wilhelmo schreef.
Leon. Mijn moeder ick beken
Dat ick aen uwe smert ten hoogsten schuldig ben

Maer

Maer of de droevenis in u gemoet komt knagen,
De ſaeck is nu geſchiet die u ſoo doet mishagen :
'k Verfoeyme dat ick oyt gehoor gaf aen de min
Die my nu heeft onteert, ja tegen raet en ſin
Van u onſaglijckheydt de vreugden doet verlaten.
Ick die Wilhelmo min ſal hem voortaen nu haten,
De rampen van u huys, de reden perſt my aen
Dat ick van deſe uur ſijn driften af moet ſlaen.
Ick acht het meerder waert de gunſten te genieten
Van mijn verſtoort geſlacht nu ick na veel verdrieten
Mijn ongehoorſaemheyt in liefde heb betoont.
En gy mijn broeder die u ſuſters eer verſchoont
Door een verplichte gunſt, gy moet my dit vergeven
Dat ick de oorſaeck ben van u onruſtig leven ;
Een onbedacht gemoet vervalt in 't ſwaerſte quaet,
Wiens onbedachtſaemheyt wanneer het is te laet
Bemerckt haer misverſtant : mijn ſinneloose ſinnen
Soo verre afgeruckt door dit rampſalig minnen
Die ſien nu door een damp van dicke nevel heen.
Gy die om mijnent wil veel onheyl hebt geleen,
Veel quelling doorgebracht, en draegt noch alle dagen
Om ſuſters misverſtant de alderſwaerſte plagen,
Wat raet hebt gy voor my in dees bedruckte ſtaet ?
Henr. Soo gy nu afgeheert u eens geſeggen laet
En in de minnedrift door reden wil bedaren,
Soo haet hem. want ick meen in pleyten voor te varen.
Soph. Mijn heer met u verlof, maer neem dit my ten goe
Dat ick u reden breeck.
Henr. Wat jaegt u hier na toe ?
Soph. Ick heb yet nieus geſien dat ick u moet ontdecken.
Henr. Is 't voor, of tegenſpoet ?
Soph. 't Geen gy daer uyt wilt trecken,
Henr. Wy hooren met verlang, kom maeck u reden kort
Ick heb nau tijt.
Soph. Nu dat Wilhelmo wert geport
Door broeders ongena, nu ſchijnt hy te veranderen.

En

En toont sijn gunst, en soeckt sijn wedermin by anderen.
Ick ston in onse deur, daer hy tot uwe schant
Voor by quam gaen, en had een Juffer by de hant
In wit gewaet, en oock seer kostelijck in kleden
Die met hem langs de gracht al dartelent ging treden.
Leon. Ay my wat hoor ick daer verlaet hy Leonoor?
Henr. Dat moet een joffer sijn die vaerdig met gehoor
Begunstight yder een, wie dat haer maer komt vragen,
VVat brave dochter sal haer eere derven wagen
By hem die eerloos is, en komen op de straet
Met een onteerde die de eer van joffers haet?
Dat moet een staeltje sijn.
Moed. Dat is niet wel te weten
Hy toont nu dat hy wil u susters min vergeten.
Henr. So doet hy alst betaemt, en daer ick oock na tracht.
Moed. Nu dat sijn achterklap haer heeft in schant gebracht
Door misbruik van sijn tong, en doet in opspraek leven,
Nu is sijn wensch volbracht en soecktse te begeven,
Wie sal u Leonoor, terwijl gy zijt geschent
Versoecken om de gunst? een ieder is bekent
Dat gy sijn ringen draegt, een ieder sach u ryen
Rontom de volle Stadt, wanneer ghy met u beyen
In sijn Karosse sat, 't geruchte is verspreyt,
Soo gy geen schult en hebt, soo heeft hy u misleyt.
Wie dat haer te gemeen gaet by een minnaer maken,
Schoon sy hem mint of niet, sy sal in opspraeck raken.
Het breideloose volck verbreit het geen men siet
Dat achterdencken doet als of het was geschiet.
Leon. Mijn moeder ach! wat raet? hoe sal ick my nu dragen?
Moed. U broeder die is Voogt, gy moet Henrico vragen.
Henr. Gedwongen door de eer die ick u huisgesin
Herstellen wil, soo rae ick suster haet sijn min
En sny 't geselschap af van soo een logenspreker,
Nu siet gy eerst de gunst van een beloften breker,

Heeft hy u wijs gemaeckt dat sijne liefde sou
U, die hy niet bemint beloonen met de trou
Soo sie sijn ontrou nu: hy gaet met and'ren wandelen,
Een Juffer die haer licht wat al te licht laet handelen.
Wie haer gemeen maekt met een minnaer die verlooft
Sijn selven niet meer is, die toont dat sy berooft
Haer eygen lof en eer, terwijl se in gedachten
Genegentheden weckt van hem, die sich moet achten
Verplicht te zijn.

Leon. Nu ghy sijn liefde tegenstaet.
Betoont sijn minnedrift dat hy door Broeder haet
Geperst, een anders gunst in't minnen heeft verkoren.

Henr. En of dit nu soo was, wat isser aen verloren?

Leon. Mijn lof, helaes! en eer die ick te weinigh schat.
Ach ongeluckigh mensch! die met een vuile kladt
Van Minnaers achterklap in opspraeck so verwildert,
De werelt heeft u voor een Thais afgeschildert;
Mijn Moeder is bedruckt, mijn Broeder even hert
Die toont geen medely, maer meerdert onse smert,
En mijn Wilhelmo die ick voornam om te haten
Betoont nu opentlick dat hy my wil verlaten:
Of ick mijn driften veyns de liefde wil daer uyt.
Wegh reden sonder reen, hier hebt ghy mijn besluyt,
Ick die door Broeder dwang geperst om af te wijcken
Van een verplichte min, een tijt lang heb doen blijcken
Mijn afgekeert gemoet die kan niet langer zijn
Gehoorsaem aen sijn raet in een bedeckte schijn.

Henr. Foey gy lichtvaerdige die my so vaeck verstoorden
Wat spreekt u minnedrift daer voor lichtvaerde woorden?

Moed. Henrico hoogh genoegh ick ben u twisten moe,
Swijgh alle beyden stil, en hou u monden toe,
Ick overdenck de saeck en hoe se is gelegen,
Mijn twijffelmoedigheyt die heeft daer weinig tegen
De saeck dient by geleyt, terwijl Wilhelmo sou
Veranderen van min, verwisselen van trou,

So blijven wy onteert dat mijn gemoet komt quellen.
Alphons. uyt. Mijn vrienden wel te pas, ick moet u yet
vertellen
Dat u tot nadeel streckt. Sijn liefde keert sich om.
Leon. Wie quade tijdingh brengt is nimmer wellekom.
Alph. VVilhelmo is van sin te hooren na sijn vrienden
Om in het recht te treen noch vorder, want sy vinden
Niet raetsaem, nu gy hebt haer eer te kort gedaen,
Dat hy met Leonoor ten huwelijck sal gaen,
Sijn Vaders broeder, die de hechtenis met smerten
Heeft in geknaegt, die neemt de sake seer ter herten,
Hy heeft wel middelen tot vordering van recht,
Maer heeft geen middelen, soo hy sijn Neef in Echt
Soo eereloos onteert met Leonoor siet treden.
Leon. Sijn Vaders broeder heeft meer als drydubb'le re-
den.
Henrico kunt gy noch tot eendracht niet verstaen?
Alph. Laet niet u toornigheyt ver boven reden gaen.
Moed. Ick ben het twisten moe, en laet my haest geseggen.
Leon. Laet susters sware ramp u gramschap wederleggen.
Alph. Behoed u eygen eer, en wacht u voor meer schant.
Moed. Veracht niet 'tgeen ick acht een alderwaerste pant.
Leon. Men moet uyt dubbelt quaet het alderbeste kiesen.
Alet. Men moet door hoogmoedt geen lofwaerdigheydt
verliesen.
Moed. Berae u wat gy doet, de saeck dient bygeleidt.
Henr. Gy onbedachte die door u flaeuwhertigheit,
VVilhelmo vreest en schroomt, al slaet gy op elckan-
deren
Mijn meening staet te vast, ick salse niet veranderen,
Ick vaer met pleiten voort, noch acht u raden niet,
Terwijl gy redeloos in 't raden my verdriet.

Henr. Binnen.

Leon. Alphonso, sie of ghy sijn drift kunt wederleggen,
Mijn moeder die laet haer in gramschap wel geseggen,
Maer sijn verstockt gemoet dat acht ick soo verstijft,

 Dat

Dat hy naeuw wijcken ſal van 't gene dat hy drijft.
Alph. Wat ſou ick doen mijn Nicht?
Leon. In eenſaemheyt hem ſpreken.
En raden dat hy laet ſijn gramſchap hier by ſteken,
Ick vrees voor lang gepleyt en voor meer ſwarigheyt,
Stel hem dit voor: hoe dat de ſaeck dient by geleyt.
Alph. Op dat mijn plichte u verſoeck niet ſchijnt te weygeren,
Sal ick maer vruchteloos ſijn driften tegen ſteygeren.
Binnen.

Wilhelmo. Rey van jonge Heeren.

Wilh. Ghy Heeren of ghy op mijn hechteniſſe ſchelt
Als een miſdadiger, en of ghy ſpot en quelt
Mijn minnedrift, ick neem u lacchen in het goede.
Rey. Ick ſou haer haten gaen, zijt gyſe noch niet moede?
Wilh. Ay ſpreeck geen quaet van haer, 'k verſoecke op mijn wil
Soo gy mijn vrientſchap mint, ſo ſwijg daer nu van ſtil.
Ghy ſult mijn gaſten zijn verſoeck ick.
Rey. Maer wy vreeſen
Dat wy u moeyte doen.
Wilh. Ghy ſult my welkom weſen.
Kom voeg u æen den diſch, en maeck geen groot geraes
Een yder volght my na, ick neem de eerſte plaes.
Sy ſitten aen de Tafel.
Mijn dienaer geef een fluyt, ick moet dat af gaen ſpoelen.
Hy krijght een fluyt.
1 *Jongh.* Mijn heer ſo hevig niet wy zijn niet op de doelen.
Wilh. Wat hebt ghy daer mijn Heer?
2 *Iongheer.* Het is de Romelzo,
Een geeſtigh minneſpel van dert'le Kupido,
Dit is de laetſte druck ſy zijn niet meer te krijgen.
Wilh. Vertel ons 't beſt daer uyt, maer wil de reſt verſwijgen.

2 *Iongh*. Ick ſal, maer luyſter toe. Daer was een ſek're vrou
Van groot geſlachte, en verbonden door de trou,
Maer evenwel beluſt om op een anders wooningh
Vermaeck te ſcheppen ; 't is een geeſtige vertooning.
Sy had een maske voor, en nam alleen een ſchuyt
Beluſt op ſoet vermaeck en trock ter ſtede uyt,
Nu eyndelick geraeckt, daer ſy verſocht te weſen
Verſocht ſy aen de Waert dat hy een uytgeleſen
En braven Molenaer beſtellen ſou aen haer,
Sy hiel het maske voor, (maer of ſy keurigh waer
Dat weet ick niet) ja ging hem minnelijck onthalen
Op heerelijck bancket, en voor de gunſt betalen
Die hy aen haer bewees, terwijlſe uyt haer ſack
Een ſackje kreegh daer ſy een hoope gelt in ſtack,
En gaf dit hem.

Wilh. Mijn Heer dat ſchijnter een te weſen.
Wanneer is dat geſchiet ?

2 *Iongheer*. Een korte tijt voor deſen.

Wilh. Maer waer, en op wat plaes ?

2 *Iongheer*. Geen uurtje hier van daen,
Maer ſy is niet bekent.

1 *Iongheer*. Mijn Heeren ick moet gaen.

Wilh. Wat haeſt hebt ghy ?

1 *Iongheer*. Mijn tijt die is al lang verſtreken,

Wilh. Dat is ſo noodig niet wilt ghy in 't eerſt ontbreken,
Ick ſal u datelijck vermaken met een Bael.

Daer wert gedanſt.

Rey. De avont komt vaſt aen, wy dancken u onthael.

Rey binnen.

Wilh. Tegen de Knecht. Kom neem de Tafel op, ick moet een briefje ſchrijven,
Geef pennen en papier.

Schrijft een Brief.

Leest. *Mijn Heer,*
en beyden Rechtgeleerde,
Vervorder nu mijn ſaeck voor 't Hof.
De ſchender die mijn Recht onteerde
Is oock gereet, en ſoeckt meer ſtof
Van ongelijck tot onſe laſten,
De Banck van Rechters wel verſien,
Die altijt op haer wetten paſten,
Die ſult ghy haeſt weer ſitten ſien.
Ick ſal u ſchrijven oock verwachten,
Hoe dat voor 't Hof mijn ſake leyt,
En'na een Rechters vonnis trachten.
Vaer wel, en ſchrijfme u beſcheyt.
Ick ſal ſtantvaſtigh blijven
Aen haer ſtantvaſte min, en pleyten om de eer.
Tegen de Knecht. Beſteltſe daerſe hoort, maer kom wat hae-
ſtigh weer. *Binnen.*

Alphonſo. Henrico.

Alph. VVanneer de Stuerman is vervallen in de klippen
Op een onſtuyme zee, die hy nau kan ontſlippen,
Dan toont hy eerſt ſijn plicht aen het benaude volck.
Soo doet Alphonſo oock met u die in een kolck
Van twiſtig rechtverſchil tot aen de hals gedompelt
U Moeders huyſgeſin door droef heyt overrompelt.
Mijn alderwaerſte Neef die ick op aerd geniet
'k Beklaegh u rampen, en het knagende verdriet
Van Suſters ongeval daer aen ick my verplichten,
Om voor de reed'lijckheit u gramſchap te doen ſwich-
ten.
Henr. Ick weet u ſeggen wel Alphonſo ſwijgh vry ſtil.
Alph. So gy mijn ſeggen weet voldoe dan oock mijn wil.
Ick vrees meer ſwarigheit die ghy door hevig pleyten
Voor d'hooge Rechtbanck ſult elkanderen verwijten,
't Is beter op het eerſt als op het laeſt gekeert.
Ghy die aen wederzy u vrienden maer onteert,

En

En recht een rechte aen, daer anderen die 't hooren
Om ſpotten; laet ick u Henrico eens bekooren.
De Moeders droeffenis, en een vervallen lof
Van Suſter Leonoor die geeft mijn tranen ſtof:
U mededogentheyt kan helpen onſe ſmerte,
Soo ghy u raden laet, en neemt mijn ſmert ter herte.

Henr. Wat eyſcht gy Neef van my 't geen u in minſt niet raeckt.

Alph. Dat ghy u hevigheyt en luſt tot pleyten ſtaeckt.

Henr. Hoor toe; ick ſeg weerom en ſeyde al voor henen,
Dat ick niet wil verſtaen dat menſe doet vereenen,
Ontweldig niet mijn wil door u onnood'ge reên.

Alph. Is dan u geeſt verſtockt? u menſchen hert van ſteen?

Henr. Met reden die my perſt ik ſal mijn voorneem uiten.

Alph. Ach wat verwarde ſaeck! wat ſal hier noch uytſpruyten?

Henr. Herſtelling van mijn eer, die hy ſoo doet te kort.

Alph. So niet u voorneem wert door't vonnis opgeſchort.

Henr. Wie kan verſekert zijn? ik ſal op uytkomſt wachten.

Alph. Gy ſult na lang gepleit wel na een ſtilſtant trachten.

Henr. O neen, mijn lijtſaemheit die wacht tot 't einde toe.

Alph. VVie dat met ſchade pleit die wert het pleiten moe.

Henr. Verſekert ghy my dan van een nadeeligh oordeel?

Alph. De ſaeck is ſorgelijck ſy ſtreckt u tot geen voordeel.

Henr. Ick vorder om haer eer bevordering van Recht.

Alph. Gy hebt voor deſen yet onprijs'lijck aengerecht.

Henr. VVat loffelijck gemoet ſal laſteren behagen?

Alph. Een loffelick gemoet moet ongeljck verdragen,

Henr. Soo ben ick niet mijn Neef, ick ly mijn oneer niet.

Alph. Soo lijd ghy dan dat ſy u brengt in meer verdriet?

Henr. Gedwongen, en geperſt door een gewichte reden.

Alph. Denck eens wat ſchande dat u gramſchap hem aendeden.

Henr. Ick heb mijn eyſch noch niet maer moet al verder (gaen.

Alph. Ick bid om Suſters wil laet u door reden raen.

Henr. En of ick dit al dee, hy wilſe nu verlaten.

Alph. Men seyt soo, maer hy is gedwongen haer te haten.
Henr. En ick om nimmermeer hem vrind'lijck aen te
sien.
Alph. Indien het mog met eer en vriendtschap maer ge-
schien.
Henr. Dat is onmogelijck, wie sou de eerste wesen?
Alph. Henrico, en oock hy, gy moet elkand'ren vresen.
Henr. Ick vrees geen haters, maer ick haet hem die my
haet.
Alph. Ay snoey de wortel van dit ingewortelt quaet.
Henr. Soo sag gy meerder ramp als gy oit sag voorheenen.
Alph. De ramp verkeert in vreugt so gyse doet vereenen.
Henr. Gy spreeckt onwetende en toont u onbedacht.
Alph. Ick spreeck na susters wensch, en 't geen u moeder
tracht.
Henr. Wil Moeder hare straf inhalen, en vergeven?
Alph. Om buyten swarigheyt en opspraeck te gaen leven.
Henr. Om het schijnheilig paert te trecken in ons huys?
Alph. O Neen sy soekt hier door vermindering van kruis.
Henr. Dat socht oock Ilion toen sy soo besig waren.
Alph. De hemel wil u huys voor soo een straf bewaren.
Henr. Men moet voorsichtig sijn, en komen 't quaet te
voor.
Alph. VVie dat voorsichtig is geeft anderen gehoor.
Henr. Wie and'ren geeft gehoor moet somtijts eere missen.
Alph. Wie eer in oneer soekt die gaet hem seer vergissen.
Henr. U raden gelt hier niet, ick wil nu niet verstaen.
Alph. Soo schijnt gy redeloos in oneer voor te gaen.
Henr. 't Is redelijck dat ick vervorder mijne saken.
Alph. 't Is redelijck dat gy u ongelijck gaet staken.
Henr. En doen mijn eer te kort dat ben ick niet van sin.
Alph. Ick wacht dan op het ent van dees ramsael'ge min.
Henr. Mijn meeningh staet nu vast, ick laet geen pleiten
steken.
't Is nodig dat ick ga de Rechtsgeleerden spreken.

Binnen.

Al-

Alphonso. Leonoore.

Leon. VVat hoop hebt gy voor my?
Alph. 't Is tot u quaet, of goet.
Leon. Dees dubbelsinnigheyt die geeft my weinigh moet.
Spreeck op, spreeck op mijn Neef.
Alph. Ick magh u niet bedroeven.
Leon. Wy hooren, maer wat sal u veinsen hier behoeven?
Alph. Ick ben bekommert, en ick doe dit oock seer noô
Dat ick gestadig ben voor u een quade boô,
Maer nu gy dit versoekt, en smeekt op mijn vermogen,
Heb ick u eisch voldaen, maer hy is niet bewogen.
Leon. Wat troost is dan voor my in dees bedruckte staet?
Alph. Soo gy die nu bedruckt u noch vertroosten laet
En woorden hooren wil. Het lijckt dat hier om lagen
De menschen tobbelen in droefheyt alle dagen,
Men gaet de werelt door vol druck en swarigheyt.
Den eene is bedroeft den anderen verblijt,
Den eene leeft gerust, den andere vol smerten
Die voelt bekommering in 't knagen van sijn herten,
Wie kan geluckig sijn in een verheven staet
Eer dat sijn sterfdag komt en 't leven hem vergaet?
Vervallen Cræsus ach! wat helpen gulden vaten
Voor een rampsalig mensch die alles moet verlaten?
Wie sou in sulcken staet geen Solon willen sijn?
En gy bedruckte nicht die in een and're schijn
U ongeluckig noemt, nu siet gy oock de rampen
Van droefheyt, daer u min gestadig door moet kampé.
Leon. Ach! trouwe Neef, mijn hulp, en een'ge toeverlaet,
U mededoogen siet in jammerlijcken staet,
Hoe mijn bekommert hert door sorg by een genepen
Onmachtig is om mijne lenden na te slepen.
Gy siet hoe'k wert geplaegt van plaegstorm slag op slag,
Soo dat ick nauwelijck mijn hooft opgeheffen mag
By 'tachterklappent volk, mijn vreugt is weg gestorven
Nu ick rampsalige veel droefheit heb verworven,

Oock

Oock lustme geen vermaeck te scheppen; nu mijn hals
Beladen is met een gewicht vol ongevals.
Alph. Bedruckte Nichte, die in veel bekommeringen
U selven steeckt gy spreeckt geen onbekende dingen;
Maer wel bekende, laet de droefheit niet te seer
Bedroeven u gemoet berooft van min en eer.
Leon. Hoe voeg ick my dan best in dit verdrietig lijden?
Alph. Men moet in tegenspoet hem altemet verblijden,
Want een ontstelt gemoet hoe meerder dat het knaegt
In droevig ongeval hoe meer het wert geplaegt.
Leon. Ick sal, maer danck u seer mijn Neef, die nu voor desen
En tot op 't laetste toe u gunst my hebt bewesen
Verwacht de tijt tot dat ick vergelden mag
Vaer wel; tot wedersiens, ick wensch u goeden dag.

Binnen,

HET VYFDE BEDRYF.

Leonoore.

KOm hoog geachte joffery
En sie mijn sinneloose sinnen.
Wilhelme, kom en treur met my
Vervallen in rampsalig minnen.
VVie kan u soo gevoelig zijn,
Dat hy de liefde sou verdrijven
En sien my in een droeve schijn
Hoe dat ick sal stantvastigh blijven?
Ick sta beklemt in mijne geest,
O dochter van de goude hopen
Beschut my, wijl ick seer bevreest
Kom tot u godd'lick outaer lopen
En gy onsterfelicke faem
Die my gaet eer en lof benijden
VVaer vlucht ick voor een quade naem
Daer om de werelt sal verblijden.

Ick

Ick bid u helpme in verdriet
Gy moet mijn ſchanden niet ontvouwen
Terwijl gy mijne rampen ſiet,
Ick ging u al te veel betrouwen.
Minerve, dochter van Iupijn
En gy onteerde vrouw Diane,
Ick moet hier ongeluckig zijn,
En off'ren u geſtorten trane.
Mijn broeder, en mijn minnaer is
De oorſaeck dat ick wert verlaten
En hy die overwinnaer is
Die ſchijnt ſijn minnares te haten.
Soo leef ick in ontelbarheen
Van jammeren, ſoo valt de parle
Van mijne kruyn, nu ick alleen
In ſoo een zee van rampen dwarle.
Goddinne Juno kom van hoog
En red de droevigſte der jofferen,
Ick ſal in uwe Tempelboog
Mijn liefde voor het outaer offeren
Verwin de diepe broederhaet
En werp de gramſchap uyt u tempel,
Dat hy ſijn drift geſeggen laet
Terwijl ick ſta op uwe drempel.

Henrico. Moeder. Alphonſo. Alette. Wilhelmo.
Rey van jonge Heeren.

Henr. Nu komt de tijt vaſt aen, ik hoor de Rechters order,
De pleytbanck van het hof is haeſt geret, om vorder
Te hooren ons verſchil daer alles kom ten toon.
Goddinne Themis die op u gewyde Troon
Navorſen kan de gront van veel geheymeniſſen,
Die al het weetbare, en waerheyt op kan viſſen,
Ja ſonder aenſien ſtiert de menſchen op der aert,
Gy weet hoe dat wy ſijn met ongelijck beſwaert
Van onſe laſteraer, die door ſijn loogentale

Mijn moeders huyſgeſin onteert heeft menigmale,
En roemt dat ſijne min genooten heeft haer luſt:
Dat wy ontkennen gaen. Gy die nu zijt bewuſt
Van d'aengeklaeghde ſaeck wy wachten na u wille
En uytſpraeck die gy geeft op onſe rechtverſchille.
Men eyſcht dat hy de ſaeck doet blijcken opentlijck,
Die hy geſproken heeft, en brengt daer van geen blijk.
Wilh. Ik die op wetten ſteun en tracht na ſcha of voordeel,
Die onderwerpe my een hooge Rechters oordeel.
Gy die d'onnooſele helpt en onderdruckte ſteunt,
Sie hoe d'aenklager my mijn eere heeft gekreunt;
Ick die op burgerrecht beroep my moet nu miſſen
De vryheyt, wijl ick ſat door hem in hechteniſſe,
Wiens aengeklaegde ſaeck ick opentlick ontken:
Een yder weet dat ick hier in onſchuldigh ben.
Mijn laſteraer die heeft my overtuygt met loogen,
En ſpaert de waerheydt, want hy heeft nu geen vermogen
Bewijs te brengen, ſoo dat wy hier aengeklaegt,
De ſaeck ontkennen. Gy die ons hebt ondervraegt
En wederzijts gehoort, en vorderen u wille
En wachten raet-beſluyt op onſe recht-verſchille.
Men eyſch dat hy de ſaeck doet blijcken opentlijck
Die hy heeft aengeklaegt en brengt daer van geē blijk.
Alphonſ. Henrico 't is noch tijt dat gy u laet geſeggen,
Hy perſt u tot bewijs, hoe ſult gy wederleggen
Sijn voorgeſtelde eyſch daer geen getuygen zijn?
Hebt gy dit aengehoort de ſake heeft maer ſchijn,
Terwijl gy niemant hebt die in getuygeniſſen
U dienen wil, gy ſult 't voordeelig vonnis miſſen:
Bera u noch mijn Neef ſoo ick hier yet vermag,
Soo wenſch ick datmen u met een vereenigt ſag.
Moeder. Ick die u moeder ben, die acht oock ongeraden
Dat gy het pleyten ſoeckt en doet de eere ſchaden
Van ſuſter Leonoor daer ſy noch ſtaeg om ſucht.
Is noch mijn ſchande niet door openbaer gerucht

Genoeg bekent? dat gy die nu tracht voort te varen
Door openbaer gepleit de ſaeck gaet openbaren.
Men kieſt de lichtſte ramp uyt een verdubbelt quaet,
Indien gy luyſterden en volgen wil mijn raet.
Leon. Ick bid om moeders wil, en om u ſuſters eere
Dat gy mijn broeder lief u ſinnen af laet keeren
Van 't volgende pleidoy, Henrico die ſoo hert
Geen mededoogentheit toont in u ſuſters ſmert.
Bera u is 't noch tijd eer dat het al te laet is
Sie hoe dat ons geſlacht by yder een gehaet is,
Nu gy Wilhelmo hebt in hechtenis geſtelt,
Of acht gy niet mijn raet die hier te weinig gelt?
Alet. Al wat u ſuſter bidt, al wat u moeder ſmeeke
Of wat Alphonſo tracht, kan dat u hert niet breeke
Seg al te harde Neef? wat hebtge in u ſin
Die voor het hof verweckt de rampen van de min?
Een twiſtig recht-verſchil kan noch twee jaren lopen
Wie heeft dit oyt gehoort in Rijcken van Europen?
Als nu gy om de min bemint een droevig Recht,
Dat diergelijcke is van and'ren aengerecht.
Henr. Of gy gelijckerhant mijn voorneem wilt verſetten,
Gedwongen om de eer ſteun ick op recht en wetten
Wat ſou 't gemeene volck al ſeggen van mijn lof
Soo ick het pleiten liet begonnen voor het hof?
De ſaeck is al te ver gekomen met ons beiden
Sy moet vervordert zijn, mijn eer die wilt niet lijden.
Ach radeloos verſtant! ach vrienden die hier al
Vergadert ſtaet, kom ſie in wat voor ongeval
Door ſuſters minne-drift een broeder is gekomen:
Ick heb maer te vergeefs haer ſaeck ter hant genomen,
Mijn plichte aengewent, en ſonder haer profijt
Wilhelmo vaſt geſet een lang geduerde tijt,
Ick meende door de raet van anderen gedrongen
De woorden die hy ſprack door minne-drift gedwongẽ
Tot ſuſter: dat hy die ſou halen weer te rug:
Maer neen ick ben misleit, de vogel is te vlug, !

Hy

Hy ſpartelt uyt mijn ſtrick daer hy was in gevlogen,
Nu ſiet een yder dat mijn meening is bedrogen. (ent
Men neemt ſomwijl iet voor dat licht ſchijnt, maer in't
Bedriegt de ſchijn, dan wert de ſake eerſt bekent
Hoe ſwaer ſy is. Wat raet? wat ſal hier noch van werdē?
Ick ben geſint om in het pleyten te volherden,
Mijn moeder raet my af, en vreeſt voor ſwarigheit,
Sy toont nu datſe van te vooren is misleit,
Een yder ſpreeckt haer om de ſake by te leggen
Van een begonnen recht, ſy laet haer haeſt geſeggen,
En volgt een quader raet die ſy beſt wil verſtaen,
Ja tracht dat Leonoor noch ſou ten huwlijck gaen
Met hem die ſich vertoont, een vyant voor 't geſlachte
En door ſijn vuyle haet ons in een opſpraeck brachte.
Wat ongegronden eiſch ſtelt moeder my hier voor?
Mijn meening ſtaet te vaſt, ick geef haer geen gehoor:
Maer wacht op 't raet-beſluit na veel ſorgvuldigheden,
En recht voor 't ongelijck, dat hy ons huys aen deden.
Wie 't quaetdoen niet beſtraft geeft oorſaeck tot meer quaet,
Ick ga met pleiten voort, en roep hem voor den Raet.
Wilh. Onwinb're minne-drift, die my als in een keten
Gekluyſtert houdt, wie kan de liefde gaen vergeten,
Die ſo diep is geſet? de drift die wil daer uyt,
Ick min haer gunſten noch hier hebt gy mijn beſluyt.
Al perſt de reden my te haten een beminden,
Gedwongen om de eer, gedrongen door mijn vrinden
Te vord'ren mijn pleidoy. 'k Verlaetſe niet, ô neen:
Maer denck noch alle dag aen haer bevalligheen,
Heeft Troyē 10 jaer lang omringt door oorlogs rampē,
Om ſo een griekſche pronck met Paris moeten kampē?
Ick ſal om hare min verdragen al het quaet,
Dat my hangt boven 't hooft geſproten uyt de haet
Van broeders loſſe drift, ick ſal geen tijt verſuimen,
Maer veinſme, en ick leg ſomwijlen op mijn luimen
Vol ſorge en vol hoop in duiſent achterdocht,

Ter-

Terwijl ick vreese datmen my betichten mocht,
Dat ick den eerste ben wiens vrintschap, en gebeden
Versoecken om met hem in een verdrag te treden,
Die door de min getergt, soo schandelijck besloot
My in een hechtenis, en oock ten huis uit stoot,
Als ick by Leonoor de waerste van de Jofferen,
Die ick alleen bemin mijn gunsten op quam offeren,
Nu is die gunst berooft wijl hyse tegenstreeft.
Ick volgh de raet die my een Vaders broeder geeft,
En vordere mijn recht, al sou ick moeten derven
Haer minnelijck gesicht, dat ick niet sal verwerven,
Soo lange als wy zijn te samen in krakeel
Van een gedwongen twist, indien sy maer soo veel
Vergunnen wil, dat ick mach blijven in gedachten,
Van haer, ick ben gereet en sal op 't vonnis wachten,
Soo volg ick vrinden raet: heeft hy dit aengerecht?
Ick min sijn suster noch, maer roep hem voor 't Recht.
…on. Hoe sie ick noch het ent van mijn rampsaligheden?
Ach ongeluckig mensch! die soo lang heb geleden,
En hoe ick langer ly de rampen van de min,
Hoe dat ick meerder vrees, en sie meer rampen in.
Nu dat mijn moeder soeckt de sake by te leggen,
Nu soecken sy de twist, noch zijn niet te geseggen,
Een yder meent dat hem veel ongelijck geschiet
Door dit verschil, maer wie de saken inne siet,
Die siet dat ick alleen in veel onnoselheden
Voor al de werelt heb veel smaet en schant geleden.
Wie toont nu deernis met mijn bedruckte staet?
Ach waerde broeder! die u niet geseggen laet,
Noch mededogen toont in mijne droevenisse
Hoe staen wy hier ten toon voor yders heugenisse?
Wat sal het ende zijn van mijn Rampsalig min?
Ons pleiten gaet eerst aen, hier hebt gy een begin
Van so veel tegenspoet, wie sou daer niet voor gruwen,
En door voorsigtigheit een groter schantvlek schuwen?
Ach redme uyt gevaer, gy die mijn droef heit siet.
Ick hoop, maer hoopeloos op 't ent van mijn verdriet.

Rey.

Rey. Aenschouwers, en ghy Heeren die hier in
Een Schouburgh siet de rampen van de Min.
Hier sietge nu hoe dat een eygen Broeder
Met sijn behendigheyt missleyt de Moeder,
En door sijn tegenzin de min belet
Die Suster heeft te diep in 't hert geset;
Hy toont hem, hoe dat hy vergramt van sinnen
De reden door sijn driften gaet verwinnen,
Die sinneloos een kleynen eer bevocht
Toen hy de minnaer hadt te schant gebrocht.
Een jongelingh die als een man der mannen,
Sijn Susters lof en aensien gaet verbannen,
En brenght haer in de opspraeck vol verdriet,
Daer sy om treurt. Hier is hy die ghy siet,
Wiens achterklap de gunst gaet openbaren,
Die hy voor hem behoorden te bewaren.
Dus leert nu uyt een Spiegel van veel quaet
Bemercken wat u wel of qualijck staet.

Finis Necdum Finis.